

ВАЛУТНА СТРУКТУРА НА ДЕПОЗИТИТЕ НА ДОМАКИНСТВОТА В БАНКИТЕ (2005 – 2015 г.) – ТЕНДЕНЦИИ НА ИЗМЕНЕНИЕ

Радослав Петков Къновски

Стопанска академия „Д. А. Ценов” – гр. Свищов
Катедра „Финанси и кредит”

Резюме: Сектор „Домакинства“ е нетен спестител в икономиката на България. По-голямата част от спестяванията на домакинствата е под формата на депозити в търговските банки. Депозитите на домакинствата имат най-голям дял в депозитната база на банките. Домакинствата правят депозити в различни валути: лева, евро и други валути. При депозитите в долари на САЩ, швейцарски франкове и други валути, колебанията на валутния курс носят допълнителна доходност или загуба на вложителя. Има права връзка, значима и силна между промяната на валутния курс USD/BGN и CHF/BGN и колебанията при депозитите на домакинствата в други валути.

Ключови думи: домакинства, валутна структура, банки, депозитна база, валутен курс.

JEL: G.

THE CURRENCY STRUCTURE OF HOUSEHOLD BANK DEPOSITS (2005 – 2015) – TRENDS AND CHANGES

Radoslav Petkov Kanovski

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov
The Finance and Credit Department

Abstract: The household sector is a net saver in the economy of Bulgaria. The majority of household savings is in the form of deposits in the commercial banks. The household deposits are of the largest share in the deposit base of the banks. The households make deposits in different currencies: BGN, euro and others. The foreign exchange rate fluctuations of the deposits in US dollars, Swiss francs and other currencies, generate additional income or loss for the depositor. There is a direct connection, strong and significant, between the change in the exchange rates USD / BGN and CHF / BGN and the change in household deposits in other currencies.

Keywords: households, currency structure, banks, deposit base, exchange rate.

JEL: G.

Въведение

Сектор „Домакинства” е нетен спестител в икономиката на България. По-голямата част от спестяванията на домакинствата е под формата

на депозити в търговските банки. Депозитите на домакинствата имат най-голям дял в депозитната база на банките. Домакинствата правят депозити в различни валути: лева, евро и други валути. При депозитите в лева и евро доходността е лихвена. При депозитите в долари на САЩ, швейцарски франкове и други валути, освен лихвената доходност, колебанията в курса на валутите носят допълнителна доходност от курсови разлики. Тази доходност би се реализирала при повишаването на курса на долара на САЩ и швейцарския франк на валутните пазари. При понижаване курса на тези валути спрямо лева доходността по депозитите в тях намалява, дори може да бъде отрицателна.

С цел получаването на допълнителна доходност, както и за предпазването от загуби, домакинствата променят валутната структура на депозитите си в банките спрямо колебанията на курса.

Съществува права връзка, значима и силна между промяната на валутния курс USD/BGN и CHF/BGN и колебанията при депозитите на домакинствата в други валути в банките.

Обект на настоящото изследване е валутната структура на депозитите на домакинствата в търговските банки за периода 2005 – 2015 г.

Предмет на изследването е установяването на статистически значима връзка между колебанията на валутния курс на долара на САЩ и швейцарския франк и валутната структура на депозитите на домакинствата в банковата система.

Основните задачи в разработката са, както следва:

- Да се анализира понятието депозит на домакинствата.
- Да се анализира валутната структура на депозитите на домакинствата в банките.
- Да се изчисли корелацията между колебанията във валутния курс USD/BGN и CHF/BGN и измененията на депозитите на домакинствата в други валути в банковата система.

Изследователската теза, която авторът защитава, е формулирана, както следва: съществува права връзка между промяната във валутния курс USD/BGN и CHF/BGN и измененията на депозитите на домакинствата в други валути в банките. Връзката е силна при промяната във валутния курс USD/BGN за овърнайт депозитите на домакинствата. При депозитите на домакинствата с договорен матуритет за наблюдавания период връзката е много силна.

1. Депозити на домакинствата в банките

Сектор „Домакинства“ има важно значение в пазарната икономика. Всяко домакинство получава доходи и извършва разходи. Доходът на домакинството може да е от един или от няколко източника, в една или

няколко валути. Домакинствата разпределят своя доходи в два основни фонда. Единият фонд е за потребление, а другият – за спестяване. Спестяванията на домакинствата са от важно значение за финансовата им стабилност, но те са важни и за банковата система и за националната икономика.

Средствата, отделени за спестяване, домакинствата инвестират в различни активи. Домакинствата инвестират според своите предпочитания в реални или финансови активи. Прието е, финансовите активи да се наричат финансови инструменти.

За всеки един актив е характерно определено ниво на риск и доходност. Връзката между риска и доходността е правопрпорционална. Колкото е по-голяма волатилността на даден актив, толкова е по-голям неговият риск, а инвеститорите очакват по-голяма възвръщаемост от инвестицията в него.

Различните активи имат различни предимства и недостатъци като обект на богатството на домакинствата. „Следващият обзор обобщава относителните предимства и недостатъци на различните активи като обекти на богатството” (Исинг, 1997, с.45).

Таблица 1.

Предимства и недостатъци на различните активи като обекти на богатството.

Категории	Разходи по влагане	Приходи	Сигурност на номиналната стойност	Сигурност на реалната стойност
пари	не	не	да	не
Срочни и спестовни влогове	не	да	да	не
Краткосрочни ценни книжа с твърди лихви	да	да	в голяма степен	не
Дългосрочни ценни книжа с твърди лихви	да	да	не	не
Материални активи	да	да	не	да

Банките привличат по-голямата част от спестяванията на домакинствата под формата на депозити. В литературата понятието влог и депозит се използват като синоними. Различните автори дават следното определение за понятието депозит: депозит „depositum” е влог, парична сума или ценни книжа, внасяни за пазене в кредитно учреждение с право да се ползват при определени условия и срокове (Милев, Николов & Братков, 1978).

Други автори разглеждат депозита като парични суми, внесени за съхранение в кредитен (влогов) институт, за който вложителите получават лихва (Русенов, Порязов & Тотев, 1981).

Депозитите са спестявания с определен срок. По тях банката начислява договорената с вложителя лихва. По стандартните депозитите в повечето случаи не може да се извършва внасяне или теглене на суми преди падежа. Банките откриват депозити, като изискват да бъде внесена минимална сума.

Лихвените проценти по депозитите зависят от срока на депозита и от размера на внесената сума.

За разлика от депозитите влоговете в банките могат да бъдат безсрочни и срочни. При откриването на влог в повечето случаи не се изисква, вложителят да внесе минимална сума. Средствата по влоговете са ликвидни и вложителите по всяко време могат да внасят и теглят от своя влог, без това да променя лихвените условия по влога.

Лихвите, които банките плащат по влоговете на домакинствата, са по-ниски от лихвите по депозитите. Причината за това е, че влоговете са по-непредвидими падежни структури за банката.

Правната форма на понятието влог е уредена в чл. 420 и чл. 421 в Търговския закон. С договор за банков влог банката се задължава да пази предоставените и определени парични знаци, ценни книжа или други движими вещи срещу възнаграждение. При паричен влог банката дължи паричната сума на влогодателя в същата валута и размер, както и уговорената лихва. При предсрочно изтегляне на суми от срочен паричен влог се дължи лихва както при безсрочен влог, освен ако е уговорено друго.

Съгласно допълнителните разпоредби в Закона за кредитните институции влог е всяка сума, получена със задължение за връщане освен ако тя е дадена:

- като заем от банката;
- като отметнина или задатък, осигуряващи изпълнението по търговска или друга сделка;
- като авансово плащане по договор за продажба или за извършване на услуга или друга дейност и подлежаща на връщане при неизпълнение на договора;
- за други цели в случаи, определени от БНБ.

Влогът е парични средства по банкова сметка, независимо от нейния вид, открита на името на едно или повече лица, или кредитни салда, произтичащи от временни положения в резултат на обичайни банкови сделки, които парични средства и кредитни салда банката е длъжна да плати обратно на вложителя съгласно приложимите законови и други условия.

От извършения анализ можем да направим извода, че депозитите на домакинствата в банките са парични суми, които се съхраняват по сметки в банката, която подлежи на връщане във същата валута и размер и за която банката дължи на депозанта лихва.

Депозитите на домакинствата, заедно с депозитите на държавното управление, кредитните институции, другите финансови предприятия и нефинансовите предприятия формират депозитната база в банковата система. С най-голям относителен дял в депозитната база на банките са депозитите на домакинствата. През годините на изследвания период повече от 50% от депозитната база на банките са депозити на сектор „Домакинства“.

Влоговете в банките имат следните особености, които ги отличават от другите финансови инструменти:

✓ възможно е частично или пълно теглене на влоговете преди падежа, без да се губи номиналната стойност;

✓ възможно е допълнителни вноски по влоговете в размери, удобни на титуляра, като по този начин се увеличава лихвеният доход от влога;

✓ номиналната стойност на влоговете е постоянна, поради което те могат да се използват на 100% като залог при банков кредит;

✓ притежаване на влог в банка в повечето случаи дава преференции на титуляра при получаване на кредит;

✓ влоговете на физически лица в България са гарантирани до 100 000 евро, за разлика от инвестициите в ценни книжа, които са гарантирани до 90%, но не повече от 40 000 лв. при несъстоятелност или отнемане на лиценза на инвестиционен посредник.

В банковата практика в България се използват като синоними. От правна гледна точка договорът за банков депозит е разновидност на договора за банков влог.

2. Валутна структура на депозитите на домакинствата в банките

Депозитите могат да се класифицират по много признаци, но най-важната класификация е по валутната и по сročната им структура. По валутата, в която са направени депозитите, се групират на:

- депозити в лева;
- депозити в евро;
- депозити в други валути.

Според сročната им структура депозитите биват:

- овърнайт депозити;
- депозити с договорен матуритет;
- депозити, договорени за ползване след предизвестие.

В България през 1997 година бе въведен валутен борд, който създаде финансова стабилност и гарантира фиксиран обменен курс на лева към германската марка, а по-късно към еврото. С фиксирания валутен курс рискът от девалвация на лева бе елиминиран. Независимо от това тенденцията за предпочитане на депозити в евро се запази дълго време,

въпреки че лихвените проценти по депозитите в евро са по-ниски от лихвените проценти по депозитите в лева и липса на валутен риск на лева към еврото. При депозитите в други валути като долари на САЩ, швейцарски франкове и други валути валутен риск съществува.

Десет години след въвеждането на валутния борд значителна част от депозитите на домакинствата в банките са в евро и други валути, а по-малката част са в лева.

Таблица 2. Валутна структура на депозитите на домакинствата в банковата система на България

Към 31.12. година	Общо сума на депозитите в хил. лв.	%	Депозити в лева в хил. лв.	%	Депозити в евро в хил. лв.	%	Депозити в други валути в хил. лв.	%
2005	11734655	100	5369290	45,76	3607712	30,74	2757653	23,5
2006	14500590	100	6495367	44,79	5658739	39,02	2346484	16,18
2007	18863159	100	8143139	43,17	8561734	45,39	712936	11,44
2008	21956396	100	9669340	44,04	10152181	46,24	2134875	9,72
2009	24339570	100	10749052	44,16	11455043	47,06	2135475	8,8
2010	27344645	100	12823119	46,89	12134513	44,38	2387013	8,72
2011	30887302	100	15549696	50,34	12679646	41,05	2657960	8,6
2012	34502527	100	18891515	54,75	12799980	37,11	2811032	8,15
2013	37699275	100	20767566	55,09	13957148	37,02	2974561	7,89
2014	41003468	100	22108237	53,92	15760934	38,44	3134297	7,64
2015	44407131	100	24339449	54,8	16175658	36,42	3892024	8,76

Източник: www.bnb.bg и изчисления на автора.

Анализът на данните показва, че след месец декември 2010 г. тенденцията се променя и паричните спестявания на домакинствата в банките в национална валута лев са над 50% от спестяванията на домакинствата в банките. Те достигат най-високата си стойност към декември 2013 година, когато са 55,09% от общата сума на депозитите на домакинствата в банките. Депозитите в евро нарастват от 2005 г. до 2009 г., а след това намаляват. Най-значително е намалението на депозитите в други валути – от 23,5% през 2005 г. до 8,76% към декември 2015 г. Най-ниската им стойност е била към декември 2014 г. – 7,64% от общата сума на депозитите.

За да обясним поведението на домакинствата при избор на валута на депозита, както и възможността да получат допълнителна доходност от покачването на валутния курс или да се предпазят от загуба в резултат от понижаването му, е необходимо да разгледаме изменението на валутния курс на долара на САЩ (USD) и швейцарския франк (CHF) към лева за периода 2005 г. – 2015 г. Използваме тези две валути, защото по-голямата част от депозитите в други валути, които предлагат търговските банки в България за домакинствата, са в долари на САЩ (USD) и швейцарски франкове (CHF).

Таблица 3.

Валутен курс USD/BGN и CHF/BGN към месец декември на съответната година

Година	Валутен курс USD/BGN към месец декември	Валутен курс CHF/BGN към месец декември	Година	Валутен курс USD/BGN към месец декември	Валутен курс CHF/BGN към месец декември
2005	1,65790	1,25769	2011	1,51158	1,60894
2006	1,48506	1,21714	2012	1,48360	1,61906
2007	1,33122	1,17793	2013	1,41902	1,59542
2008	1,38731	1,30717	2014	1,60841	1,62606
2009	1,36409	1,31458	2015	1,79007	1,80861
2010	1,47276	1,56780			

Източник: www.bnb.bg

От данните за колебанията на валутния курс USD/BGN и CHF/BGN можем да направим следните изводи за периода 2005 – 2015 г.:

- за периода 2005 г. – 2009 г. доларът на САЩ е загубил 17,72% от стойността си;
- швейцарският франк има много по-малка волатилност през наблюдавания период в сравнение с долара на САЩ;
- за периода 2013 г. – 2015 г. към месец декември валутният курс USD/BGN се е покачил с 26,15%;
- за периода 2013 г. – 2015 г. към месец декември валутният курс CHF/BGN се е покачил с 13,36%.

Промяната във валутните курсове на долара на САЩ и на швейцарския франк създава предпоставка за домакинствата да получат допълнителна доходност над лихвената по своите депозити в банките. Домакинствата ще получат тази доходност под формата на курсова разлика, в случай че валутата, в която е направен депозитът, поскъпва на валутните пазари. За изследване на връзката между промяната на депозитите на домакинствата в други валути и колебанията на валутния курс ще приложим корелационен анализ.

3. Корелационни връзки между колебанията на валутните курсове и депозитите на домакинствата в банките

За да изчислим корелационната връзка между колебанията във валутния курс на долара на САЩ (USD), швейцарския франк (CHF) и измененията на депозитите в други валути в банките, ще използваме коефициента на Пирсън. Въвеждаме следните обозначения:

- X1 валутен курс USD/BGN;
- X2 валутен курс CHF/BGN;
- Y1 депозити в други валути на домакинствата в банковата система;

- Y2 депозити в други валути на домакинствата в първа група банки;
- Y3 депозити в други валути на домакинствата във втора група банки;
- Y4 депозити в други валути на домакинствата в трета група банки;
- Y5 овърнайт депозити в търговските банки;
- Y6 депозити с договорен матуритет;
- Y7 депозити, договорени за ползване след предизвестие.

Таблица 4.

Корелация между валутните курсове USD/BGN, CHF/BGN и депозитите на домакинствата в други валути

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7
X1	0,802	0,837	0,819	0,390	0,816	0,922	0,517
X2	0,783	0,894	0,579	0,662	0,525	0,726	0,744

Източник: Изчисления на автора.

От анализа на данните се наблюдава права силна връзка между колебанията на валутния курс на наблюдаваните валути и измененията на депозитите в други валути в банковата система за периода 2005–2015 г. Колебанията на валутния курс на долара на САЩ, оказват малко по-силно влияние – 0,802 от колебанията на курса на швейцарския франк – 0,783.

Интерес представлява валутната структура на депозитите по групи банки. БНБ класифицира банките на база сумата на активите им, като клоновете на чуждестранни банки са отделени в самостоятелна група. Първа група включва първите пет банки с най-големи активи. Във втора група са останалите банки, а в трета група са клоновете на чуждестранните банки в България. Съставът на първата група банки се променя през изследвания период, но в групата винаги присъстват три банки: УниКредит Булбанк, Банка ДСК и Обединена българска банка.

Таблица 5.

Валутна структура на депозитите в първа група банки

Към 31.12 година	Обща сума на депозитите в първа група банки в хил. лв.	Сума на депозитите в лева в хил. лв.	Сума на депозитите в евро в хил. лв.	Сума на депозитите в други валути в хил. лв.
2007	9923165	5993202	3399074	530889
2008	13951887	6636525	6021160	1294202
2009	15106087	7189306	6662174	1254607
2010	15910519	8122190	6472338	1315991
2011	18454007	9399073	7587711	1467223
2012	19940365	10838324	7539357	1562684
2013	22469131	12294845	8370494	1803792
2014	25148874	14013190	9209044	1926640
2015	26176555	14616094	9276512	2283949

Източник: www.bnb.bg

При депозитите в други валути при първа група банки се наблюдава права силна връзка между промените във валутния курс и промените в депозитите на домакинствата в други валути. По-силно влияние оказва промяната на курса на швейцарския франк – 0,894. Промяната в курса на долара оказва малко по-слабо влияние – 0,837.

Таблица 6.

Валутна структура на депозитите във втора група банки

Към 31.12 година	Обща сума на депозитите във втора група банки в хил. лв	Сума на депозитите в лева в хил. лв.	Сума на депозитите в евро в хил. лв.	Сума на депозитите в други валути в хил. лв
2007	6 904 123	2544327	3509767	850209
2008	7893735	2813801	4201513	878421
2009	9201816	3259067	5019558	923191
2010	11518428	4326419	6042123	1149886
2011	12930631	5931246	5714425	1284960
2012	15368164	7839594	6150536	1378034
2013	16085095	8187274	6579713	1318108
2014	14928904	7636964	6127145	1164795
2015	17532390	9373773	6578690	15799927

Източник: www.bnb.bg

Интересна е корелацията между валутния курс на наблюдаваните валути и измененията в депозитите на домакинствата в други валути при втора група банки. Връзката между колебанията на курса на долара и депозитите в други валути е права и силна – 0,819. Връзката между колебанията на курса на швейцарския франк е права и значима – 0,579.

Таблица 7.

Валутна структура на депозитите в трета група банки

Към 31.12 година	Обща сума на депозитите в трета група банки в хил. лв.	Сума на депозитите в лева в хил. лв.	Сума на депозитите в евро в хил. лв.	Сума на депозитите в други валути в хил. лв
2007	240621	24094	197596	18931
2008	321930	78041	222908	20981
2009	529085	214317	291273	23495
2010	608418	271439	308599	28380
2011	516907	222512	266596	27799
2012	560917	268791	257086	35040
2013	694210	356986	297138	40086
2014	925690	458083	424745	42862
2015	698186	349627	320456	28103

Източник: www.bnb.bg

Трета група банки включва клонове на банки в България. Тази банкова група има малък пазарен дял при депозитите на домакинствата. За тази банкова група е характерно, че преобладават депозитите на домакинствата в евро и други валути, а депозитите на домакинствата в лева са значително по-малко. При тази група банки се наблюдава най-силно нарастване на депозитите на домакинствата в други валути. Най-високата стойност е през 2014 година 42 862 хил. лв. Увеличението спрямо 2007 г. е с 126, 41%.

Корелационната връзка между промяната на валутния курс на долара и промяната в депозитите на домакинствата в трета група банки е положителна, умерена 0,390. Наблюдава се значима положителна връзка между промяната на валутния курс на швейцарския франк и промяната на депозитите на домакинствата в трета група банки – 0,662.

БНБ предоставя обобщени данни за депозитите в банковата система по срочната им структура. Промените във валутната структура на депозитите според срока им показват следните тенденции:

Таблица 8.

Овърнaiset депозитите в търговските банки (2005–2015) г.

Год.	Общ брой	Сума в хил. лв.	Брой овърнаiset депозити в лева	Сума в хил. лв.	Брой овърнаiset депозити в евро	Сума в хил. лв.	Брой овърнаiset депозити в други валути	Сума в хил. лв.
2005	9 348 492	11734655	4290681	1565563	136805	394076	98902	204076
2006	10449 611	14590590	5252448	2011155	182462	663792	102607	183474
2007	11540199	18863150	6096923	2582025	255141	975357	109368	154610
2008	12662817	21956396	6771764	2655678	332508	630703	114381	137752
2009	12779019	24339570	6861759	2485194	338669	460090	101409	113424
2010	12391855	27344645	6442664	2689973	346934	511744	96626	124253
2011	12552503	30887302	6324778	3043469	361864	551019	93946	137836
2012	12465440	34502527	6170282	3527897	358695	659868	89696	155718
2013	11931657	37699235	5836172	4291538	334013	1035294	79114	214799
2014	11453619	39266130	5575633	5136742	319448	1091498	74042	238714
2015	10807118	42585671	5509650	6185156	299306	1264035	72352	362044

Източник: www.bnb.bg

Наблюдава се силна права връзка между промяната на курса на долара и изменението в овърнаiset депозитите на домакинствата в други валути – 0,816. Промяната в курса на швейцарския франк води до права значима връзка при тези депозити на домакинствата – 0,525.

Таблица 9.

Депозити с договорен матуритет в търговските банки (2005–2015 г.).

Год.	Общ брой на домакинствата	Сума в хил. лв.	Брой депозити с договорен матуритет в лева	Сума в хил. лв.	Брой депозити с договорен матуритет в евро	Сума в хил. лв.	Брой депозити с договорен матуритет в други валути	Сума в хил. лв.
2005	9 348 492	11734655	1496989	2661550	301833	2522862	327421	2095803
2006	10449 611	14590590	1437886	3157275	402432	3963480	312696	1871303
2007	11540199	18863150	1422688	3931892	500586	6065285	290257	1658198
2008	12662817	21956396	1460830	4925204	584748	7571688	267222	1659900
2009	12779019	24339570	1520963	6259132	668300	9307844	254362	1653630
2010	12391855	27344645	1569148	7867221	669129	9894142	243667	1878597
2011	12552503	30887302	1704926	9697067	651062	10115926	241150	2057829
2012	12465440	34502527	1743423	11646741	605142	9809165	235281	2094422
2013	11931657	37699235	1633509	10325892	549190	9055693	216140	1897517
2014	11453619	39266130	1555940	10566664	541315	9681852	201440	2022622
2015	10807118	42585671	1525160	11508213	527372	9884778	197480	2459174

Източник: www.bnb.bg

При депозитите с договорен матуритет се наблюдава много силна права връзка – 0,922 – между промяната във валутния курс USD/BGN и промяната на тази група депозити. Права и силна е връзката между промяната във валутния курс CHF/BGN и тази група депозити – 0,726. Тази закономерност може да се очаква, защото вложителите преценяват лихвата по депозита и допълнителната доходност (загуба), която биха реализирали от промяната на валутния курс.

Таблица 10.

Депозити, договорени за ползване след предизвестие (2005–2015 г.).

Год.	Общ брой на депозитите на домакинствата	Сума в хил. лв.	Брой депозити в лева	Сума в хил. лв.	Брой депозити в евро	Сума в хил. лв.	Брой депозити в други валути	Сума в хил. лв.
2005	9 348 492	11734655	2080376	1142177	298969	689440	316510	457684
2006	10449 611	14590590	2089043	1326937	355050	1027281	314984	381627
2007	11540199	18863150	2133351	1629222	418573	1520906	313308	345406
2008	12662817	21956396	2282235	2088458	537619	1946404	311502	337148
2009	12779019	24339570	2205011	2004626	555062	1683134	273473	328349
2010	12391855	27344645	2201761	2265925	566297	1728441	255627	384159
2011	12552503	30887302	2335865	2809160	587786	2012515	251122	462291
2012	12465440	34502527	2410437	3713746	603047	2325302	249430	560892
2013	11931657	37699235	2466998	6148515	591026	3865406	225490	852450
2014	11453619	39266130	2429166	6398166	558893	3485409	197730	632396
2015	10807118	42585671	1971087	6759663	520974	3383343	183736	770315

Източник: www.bnb.bg

При депозитите, договорени за ползване след предизвестие, се наблюдава права значима връзка между промяната на валутния курс USD/BGN – 0,517 – промяната на депозитите на домакинствата, договорени за ползване след предизвестие и права силна връзка между промяната на валутния курс CHF/BGN – 0,744.

От извършения анализ за валутната структура на депозитите на домакинствата в банките можем да формираме следните тенденции:

✓ депозитите на домакинствата за периода 2005–2015 г. в търговските банки нарастват, като се увеличава делът на депозитите в лева след 2010 година;

✓ наблюдава се права силна връзка между изменението на валутния курс USD/BGN и CHF/BGN и промяната на валутната структура на депозитите на домакинствата в други валути в банковата система;

✓ много силна права връзка наблюдаваме между промяната на валутния курс USD/BGN и депозитите на домакинствата с договорен матуритет в банковата система;

✓ най-слаба е връзката между изменението на валутния курс USD/BGN и депозитите на домакинствата в други валути в трета група банки;

✓ най-слаба е връзката между изменението на валутния курс CHF/BGN и депозитите на домакинствата в други валути във втора група банки;

✓ най-слаба е връзката между изменението на валутния курс CHF/BGN и овърнайт депозитите на домакинствата в други валути – 0,525, а най-силна при депозитите на домакинствата с договорени за ползване след предизвестие – 0,744;

✓ най-слаба е връзката между изменението на валутния курс USD/BGN и депозитите на домакинствата, договорени за ползване след предизвестие 0,517, а най-силна при депозитите на домакинствата с договорен матуритет 0,922.

Заклучение

Резултатите от изследването потвърждават хипотезата, която авторът защитава, а именно за наличие на права връзка между промяната във валутните курсове USD/BGN и CHF/BGN и измененията на депозитите на домакинствата в други валути. Общо за депозитите на домакинствата в други валути в банковата система връзката е силна. Това можем да обясним с действия от страна на домакинствата в две насоки. Едната е предпазване от валутен риск, вследствие на понижаване на ва-

лутния курс USD/BGN в периода 2005–2009 г. Другата е стремеж към допълнителна доходност при повишаване на валутния курс USD/BGN и CHF/BGN след 2009 г. Най-силна е връзката между промяната във валутния курс USD/BGN при депозитите на домакинствата в други валути с договорен матуритет 0,922. Промяната във валутния курс CHF/BGN оказва най-силно влияние на депозитите на домакинствата в други валути, договорени за ползване след предизвестие 0, 744.

Използвани източници:

Закон за гарантиране на влоговете в банките.

Закон за кредитните институции.

Търговски закон.

Вътев, Ж. (2014) *Структурни изменения на банковите депозити у нас в условията на стопанска криза*. Народостопански архив, Свищов: Брой I.

Димитрова, Т. (2015) *Банково обслужване на икономическите агенти*. Свищов: АИ „Ценов”.

Жечева, М. (1994) *Домакинствата и финансовите потоци в българската икономика*. София: АИПР.

Исинг, О. (1996) *Въведение в теорията на парите*. Мюнхен: Франц Вален.

Кашин, Ю. (1999) *Россия в мировом сберегательном процессе*. (Драма становления). Москва: НИКА.

Милев, А., Николов, Б. & Братков, Й. (1978) *Речник на чуждите думи в българския език*. София: Наука и изкуство.

Струченкова, Т. (2016) *Валютные риски: анализ и управление*. Москва: КНОРУС.

Русенов, М., Порязов, П. & Тотев, Т. (1981) *Финансова и кредитна енциклопедия*. Том 1. Варна: Георги Бакалов.

www.bnb.bg